

Działalność gospodarcza w formie spółki cywilnej

Ewa Natalia Wójcik, 10 lipiec 2010

Prowadzenie działalności gospodarczej może przybierać różne formy. Jedną z takich form, popularną zwłaszcza wśród małych przedsiębiorców chcących prowadzić działalność wspólnie, jest spółka cywilna. Wybór tej formy działalności podyktowany jest zwykle łatwością rozpoczęcia, a następnie samego prowadzenia działalności, jak i kwestiami finansowymi. W niniejszym opracowaniu przyjrzymy się kwestiom prawnym związanym z prowadzeniem działalności właśnie w tej formie oraz spróbujemy rozstrzygnąć niektóre problemy pojawiające się na gruncie przepisów prawa związanych z działaniem w formie spółki cywilnej.

Powstanie i cel działania

Powstanie i działanie spółki cywilnej regulują przepisy Kodeksu Cywilnego (dalej: KC). Zgodnie z art. 860 §1 KC przez umowę spółki wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Jak widać do założenia spółki niezbędnych jest przynajmniej 2 wspólników, którzy tworzą spółkę w celu osiągnięcia jakiegoś celu, niekoniecznie gospodarczego (zarobkowego). Jak bowiem słusznie zauważył Naczelny Sąd Administracyjny w swym wyroku z 20.12.2001 r. (sygn. akt SA/Bk 84/01, LEX nr 53597) nie zawsze realizacja wspólnego celu gospodarczego będzie równoznaczna z prowadzeniem działalności gospodarczej rozumianej jako działalność zawodowa, sformalizowana. Cel gospodarczy i sposób działania wspólników mogą być opisane w sposób ramowy albo bardziej szczegółowo. Zdaniem Sądu nie ma również celów gospodarczych, które byłyby wyłączone z zakresu działania spółek cywilnych, a jedyne ograniczenie w tym zakresie stanowi art. 58 KC stwierdzający, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy. Dodajmy, iż zgodnie z art. 860 § 2 KC umowa spółki powinna być stwierdzona pismem. Nie jest to jednak zastrzeżenie, którego niedopełnienie powodowałoby nieważność zawartej umowy spółki. Zostało ono wprowadzone jedynie dla celów dowodowych.

Jak już wspomniano, jednym z obowiązków wspólnika spółki cywilnej jest wniesienie wkładu. Wkład wspólnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw albo na świadczeniu usług. Wkłady te mogą mieć zarówno charakter rzeczowy (własność rzeczy ruchomych, prawo własności nieruchomości) jak i wynikać z umów o charakterze obligacyjnym (np. prawo najmu, dzierżawy). Wartość wkładu może być określona w umowie. W braku takiego wskazania przyjmuje się, że wkłady wspólników mają jednakową wartość.

Należy w tym miejscu rozważyć jeszcze kwestie odpowiedzialności wspólnika za wkład wniesiony do spółki cywilnej, którą częściowo reguluje art. 862 KC stanowiący, iż jeśli wspólnik zobowiązał się wnieść do spółki

R E K L A M A

>> Publikacje
>> Opinie
>> Porady

www.iPrawo.net.pl

www.iprawo.net.pl

własność rzeczy, do wykonania tego zobowiązania, jak również do odpowiedzialności z tytułu rękojmi oraz do niebezpieczeństwa utraty lub uszkodzenia rzeczy stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży. Jeżeli rzeczy mają być wniesione tylko do używania, stosuje się odpowiednio przepisy o najmie. Analiza w/w przepisu wskazuje, iż katalog wkładów których to dotyczy ma charakter ograniczony obejmujący jedynie przeniesienie własności lub wniesienie rzeczy do używania, nie obejmując w tym zakresie np. świadczenia usług, przelewu wierzytelności czy przeniesienia autorskich prawa majątkowych. Jako że mowa tu o odpowiednim stosowaniu właściwych przepisów, należy posiłkować się w tym zakresie przepisami art. 556 KC i n. oraz art. 659 KC i n.

Spśród uprawnień wierzyciela z tytułu rękojmi za wady rzeczy wymienia się, w oparciu o przepisy rękojmi przy sprzedaży i najmie, prawo do:

- 1) odstąpienia od umowy/wypowiedzenia umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia,
- 2) żądania obniżenia ceny/czynszu (w przypadku umowy spółki – obniżenia wartości wkładu),
- 3) żądania wymiany rzeczy wadliwej na wolną od wad,
- 4) niezwłocznego usunięcia wad.

Odstąpienie należy traktować jako działanie związane z prowadzeniem spraw spółki i w spółce wieloosobowej może być ono dokonane po uzyskaniu uprzedniej uchwały wspólników. Jako że wspólnik, który wniósł wadliwy wkład, jest tu traktowany jako podmiot "zewnętrzny" wobec pozostałych wspólników, nie bierze on udziału w głosowaniu w tej sprawie, a do wykonania prawa odstąpienia wystarczy sama uchwała pozostałych wspólników i nie potrzeba składania dodatkowego oświadczenia skierowanego do owego wspólnika (tak *D. Mróz*, Odpowiedzialność wspólnika spółki cywilnej za wady fizyczne i prawne wniesionego wkładu, *Transformacje Prawa Prywatnego* nr 1/2007, s. 88). Skutkiem odstąpienia dochodzi do zmiany umowy spółki, a nowe brzmienie umowy nie obejmuje już wspólnika, który wniósł wadliwy wkład i z którym należy dokonać rozliczeń w oparciu o przepisy art. 560 KC w zw. z art. 494 KC.

Nie wolno jednak zapominać, iż nie można wykonać oprawa odstąpienia jeśli wspólnik niezwłocznie dokonana wymiany wkładu wadliwego na niewadliwy lub wady niezwłocznie usunie. Jeśli tylko niektóre z wniesionych jako wkład rzeczy są wadliwe, wykonanie prawa odstąpienia sprawia, że dochodzi do zmiany umowy spółki w zakresie wartości wkładu i zmniejszenia prawa do zysku, natomiast sam wspólnik pozostaje w spółce.

Wniesienie wadliwego wkładu przez wspólnika może prowadzić do żądania przez pozostałych wspólników uszczuplenia jego praw udziałowych (odpowiednik żądania obniżenia ceny przy umowie sprzedaży) co stanowi

zmianę umowy spółki. Dla przeprowadzenia takiej operacji niezbędna będzie uchwała pozostałych wspólników, a z chwilą jej podjęcia będzie im przysługiwać wobec wspólnika wnoszącego wadliwy wkład roszczenie o złożenie oświadczenia woli o treści zmienionej umowy spółki. W dalszej kolejności może to kreować obowiązek wspólnika do uzupełnienia wartości wniesionego wkładu do wysokości umówionej (*D. Mróz, op. cit., s. 95-96*). Nieco inaczej jest w przypadku żądania wymiany rzeczy oznaczonej co do gatunku, stanowiącej wkład, kiedy to nie dojdzie do zmiany brzmienia umowy spółki. W przypadku zaś rzeczy oznaczonej co do tożsamości pozostali wspólnicy mogą, w formie uchwały, wyznaczyć wspólnikowi termin do usunięcia wady, o ile jest to możliwe. Dla wykonania wszystkich powyższych uprawnień niezbędne jest przestrzeganie terminów prekluzyjnych wskazanych przez KC.

R E K L A M A

Potrzebujesz strony
internetowej?

olgroup

www.olgroup.pl

www.olgroup.pl

Jeśli chodzi o wadliwość wkładu w postaci rzeczy wniesionych do używania należy wskazać, iż znajdują tu zastosowanie opisane wyżej działania prowadzące do uszczuplenia praw majątkowych współnika. Jednocześnie jednak istnieje tu odpowiednio możliwość wypowiedzenia umowy w przypadkach określonych bliżej w art. 664 KC tj.:

- a) jeżeli w chwili wydania rzecz miała wady, które uniemożliwiają przewidziane w umowie używanie rzeczy zmierzające do realizacji gospodarczego celu spółki,
- b) jeżeli wady takie powstały później, a współnik mimo otrzymanego zawiadomienia nie usunął ich w czasie odpowiednim,
- c) jeżeli wady usunąć się nie dadzą.

W takich przypadkach należy posłkować się uwagami dot. odstąpienia, przy czym zmiana umowy spółki jedynie pozbawia spółkę prawa do korzystania z rzeczy i powoduje zdjęcie "ciężaru" prawa obligacyjnego z przedmiotu własności współnika.

Majątek wspólny, odpowiedzialność za długi

Majątek powstały na skutek wniesienia wkładów, jak i ten nabyty później na skutek działalności spółki tworzy majątek wspólny współników, objęty tzw. wspólnością łączną. Stanowi on pewną odrębną od majątków osobistych współników masę, w której każdemu ze współników przysługuje udział. Udział ten nie ma jednak charakteru ułamkowego, a w konsekwencji współnik nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku współników ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku, w czasie trwania umowy spółki. Dopiero z rozwiązaniem spółki wspólność ta zamienia się na wspólność o charakterze ułamkowym, co pozwala współnikom na dokonywanie określonych przesunięć czy rozliczeń.

Jedną z ważniejszych kwestii dla samych współników jest problem odpowiedzialności za długi. W spółce cywilnej odpowiedzialność ta, zgodnie z art. 864 KC, ma charakter solidarny. Jako że spółka cywilna nie jest odrębną jednostką prawną (nie ma osobowości prawnej ani nie jest nawet tzw. ułomną osobą prawną i nie przysługuje jej podmiotowość prawna), to użyty w art. 864 KC zwrot "zobowiązanie spółki" jest jedynie pewnym skrótem. Nie oznacza on nic innego jak to, że są to wspólne zobowiązania wszystkich współników jako współników tej właśnie spółki, odrębne od ich zobowiązań osobistych. Za zobowiązania takie współnicy odpowiadają solidarnie co oznacza, że dłużnik może poszukiwać zaspokojenia długu od współników wszystkich razem lub każdego z osobna, a wybór co do tego, od którego dłużnika wierzyciel będzie dochodził roszczenia, pozostaje w jego rękach.

Oczywiście współnicy mogą w stosunkach między sobą (np. w samej umowie spółki) uregulować tę odpowiedzialność inaczej, ale umowa zawarta między współnikami w zakresie przejęcia lub zwolnienia z odpowiedzialności majątkowej za zobowiązania spółki wywrze skutki prawne jedynie między nimi. Nie spowoduje to natomiast żadnych skutków prawnych w stosunku do osób trzecich, a w tym wierzycieli (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dn. 24.09.2008 r., sygn. akt II CNP 49/08, LEX nr 512041). Oznacza to więc, że wierzyciel będzie mógł dochodzić zwrotu całości długu od dowolnego współnika, a dopiero współnik, który ureguluje całość długu spółki, będzie mógł dochodzić zwrotu przezeń zapłaconej a przypadającej na innych współników części długu, od pozostałych współników.

Prowadzenie spraw spółki, reprezentacja spółki

Wspólnicy mogą w zasadzie swobodnie ukształtować zakres uprawnień współników do samodzielnego prowadzenia spraw spółki i do samodzielnej reprezentacji. Z braku takich regulacji należy posłużyć się przepisami KC.

I tak jeśli chodzi o sposób prowadzenia spraw spółki należy wskazać, iż zgodnie z art. 865 § 1 KC każdy współnik jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki. Jednocześnie, zgodnie z § 2, każdy współnik może bez uprzedniej uchwały współników prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych współników sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest uchwała współników. Trudno jednoznacznie wskazać, które czynności będą

czynnościami przekraczającymi czynności zwykłego zarządu, bowiem ocena czy czynność należy do zwykłego zarządu, czy przekracza jego zakres, winna być podejmowana przy uwzględnieniu umowy spółki, rodzaju i zakresu jej działania, stosunków panujących w spółce itd. Jeżeli wspólnicy w sposób odmienny od ustawowego uregulują sprawy prowadzenia spółki, a wspólnik przekroczy zakres uprawnień do prowadzenia spraw spółki, lecz nie przekroczy umocowania do reprezentowania spółki, pozostali wspólnicy są związani skutkami działań owego wspólnika, choć w stosunku wewnętrznym (między sobą) mogą postawić mu zarzut przekroczenia uprawnień i żądać stosownego odszkodowania (*D. Pawłyszczke*, Reprezentacja w spółce cywilnej, Przegląd Prawa Handlowego nr 11/1997, s. 25). Należy także dodać, iż z braku odmiennych ustaleń, zgodnie z art. 865 § 3 KC każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników wykonać czynność nagłą, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty. Przez taką czynność należałoby zaś rozumieć nie tylko czynność zachowawczą, której celem jest zachowanie aktywów spółki w stanie nie pogorszonym, ale także dokonanie czynności prawnej z przekroczeniem umocowania wynikającego z art. 866 KC, która jednak przysporzy spółce korzyść (tak *K. Dąbek-Krajewska*, Pojęcie reprezentacji w spółce cywilnej, Rejent nr 6/1998, s. 132).

Gdy chodzi o samą reprezentację spółki to w braku odmiennych regulacji zawartych w umowie lub w uchwale wspólników, każdy wspólnik jest umocowany do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich jest uprawniony do prowadzenia jej spraw. Umocowanie to opiera się na przepisie ustawy, a więc mamy do czynienia z przedstawicielstwem ustawowym.

Obowiązki ewidencyjne, zgłoszenia

Założenie spółki cywilnej w celu prowadzenia działalności gospodarczej wiąże się z licznymi obowiązkami w postaci zgłoszeń i wpisów.

Podstawowym obowiązkiem przedsiębiorcy, osoby fizycznej będącej wspólnikiem spółki cywilnej, jest uzyskanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do Ewidencji Działalności Gospodarczej. Dodać należy, iż obecnie wspólnicy rejestrujący spółkę cywilną (identycznie jak jednoosobowi przedsiębiorcy) mogą już w ewidencji działalności gospodarczej złożyć tzw. wniosek rozszerzający tzn. wniosek o wpis do rejestru REGON, zgłoszenie identyfikacyjne lub aktualizacyjne NIP, jak również zgłoszenie płatnika do składek ZUS.

Wspólność majątkowa małżonków a spółka cywilna

Spółkę tworzą wspólnicy. To oni wnoszą do spółki wkłady i odpowiadają za zobowiązania zaciągnięte przez spółkę. Problemy pojawiają się w sytuacji, w której wspólnik pozostaje w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej. W jaki sposób może on wówczas wnieść wkład stanowiący element wspólności małżeńskiej (np. wspólną nieruchomości)? W jakim zakresie współmałżonek może odpowiadać za długi małżonka-wspólnika? Czy ma on jakikolwiek wpływ na decyzje wspólników spółki?

Rozwiązania powyższych problemów udzielają w większości przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej: KRO). I tak, jeśli chodzi o wniesienie wkładu, co do zasady będzie to należało do czynności mieszczących się w zakresie samodzielnego zarządu majątkiem wspólnym małżonków. Jednakże w niektórych przypadkach niezbędna będzie zgoda drugiego współmałżonka tj. gdy przedmiotem wkładu będzie zbycie, obciążenie na rzecz majątku wspólników:

- a) nieruchomości lub użytkowania wieczystego,
- b) prawa rzeczowego, którego przedmiotem jest budynek lub lokal,
- c) gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa

lub gdy wkład polegać miałyby na:

- a) oddaniu nieruchomości do używania lub pobierania z niej pożytków,
- b) wydzierżawieniu gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa (art. 37 KRO).

Wkład o jakimkolwiek innym charakterze niż powyższe, w szczególności suma pieniężna, będzie mógł być wniesiony przez małżonka pozostającego we wspólności majątkowej, do spółki, bez konieczności uzyskiwania zgody współmałżonka.

Zgodnie z przepisami KRO prawa wynikające z umowy spółki cywilnej przynależą do majątku osobistego małżonka-wspólnika. W związku z tym wniesienie wkładu z majątku wspólnego, jako wydatek na majątek osobisty współmałżonka, będzie podlegało rozliczeniom na podstawie art. 45 KRO, tzn. będzie pozwalało na żądanie zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na tenże majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych (*M. Łączkowska*, Spółka cywilna jako forma prowadzenia działalności gospodarczej a ustawa o wspólności majątkowa małżeńska, *Przeгляд Prawa Handlowego nr 7/2007*, s. 10). Konsekwencją takich regulacji jest pozostawienie małżonkowi-wspólnikowi swobody i niezależności w działaniach związanych z realizacją powyższych praw, w tym tych polegających na prowadzeniu spraw spółki czy jej reprezentowaniu. Wszelkie ograniczenia w tym zakresie mogą wynikać jedynie z przepisów o spółce cywilnej, treści umowy lub uchwały wspólników spółki.

Obecne uregulowania KRO jednoznacznie wskazują także zakres odpowiedzialności za długi związane z prowadzeniem spółki a obciążające małżonka-wspólnika. Tego typu zobowiązania należy bowiem zaliczyć do kategorii zobowiązań dotyczących majątku osobistego wspólnika i w związku z tym winny być one zaspokajane z majątku wspólnego jedynie w granicach określonych przez art. 41 § 3 KRO. Oznacza to, że wierzyciel może żądać zaspokojenia tego typu wierzytelności z:

- 1) majątku osobistego dłużnika,
- 2) z wynagrodzenia za pracę małżonka-wspólnika lub z dochodów uzyskanych przezeń z innej działalności zarobkowej,
- 3) z korzyści uzyskanych z przysługujących małżonkowi-wspólnikowi praw autorskich i praw pokrewnych, z prawa własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

Udział w zyskach i stratach

Art. 867 § 1 KC stanowi, iż każdy wspólnik jest uprawniony do równego udziału w zyskach i w tym samym stosunku uczestniczy w stratach, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. W umowie spółki można jednakże inaczej ustalić stosunek udziału wspólników w zyskach i stratach. Kodeks cywilny przewiduje wręcz całkowitą możliwość zwolnienia niektórych wspólników od udziału w stratach, nie pozwala jednak na wyłączenie wspólnika od udziału w zyskach. Zgodnie z art. 868 § 1 KC wspólnik może żądać podziału i wypłaty zysków dopiero po rozwiązaniu spółki. Przez zysk należy zaś rozumieć różnicę między wartością wspólnego majątku na końcu roku obrachunkowego a sumą wkładów po odliczeniu wspólnych długów (tak *D. Pawłyszczke*, System rozliczeń między wspólnikami spółki cywilnej, *Przeгляд Prawa Handlowego nr 4/1997*, s. 14).

Jak twierdzą niektórzy komentatorzy dopuszczalne jest prowadzenie egzekucji z obligacyjnych spółkowych praw majątkowych, w tym z prawa do zysku, które uzyskuje wspólnik spółki cywilnej w zamian za wniesienie wkładu. Niedopuszczalne jest natomiast zajęcie korporacyjnych praw spółkowych oraz członkostwa. (*G. Jędrejek*, Egzekucja z praw spółkowych wspólnika spółki cywilnej, *Przeгляд Prawa Egzekucyjnego nr 7/2009*, s. 93-94). Orzecznictwo sądowe wskazuje zaś, iż roszczenie byłego wspólnika spółki cywilnej o zasądzenie należnego mu udziału w zyskach spółki jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawnia się w terminie trzyletnim, winno być także rozpatrywane w trybie gospodarczym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.02.2005 r., sygn. akt IV CK 461/04).

Wypowiedzenie udziału w spółce

Do zakończenia istnienia spółki może dojść na kilka sposobów. I tak na podstawie art. 869 § 1 KC wspólnik może wypowiedzieć swój udział w spółce na 3 miesiące naprzód na koniec roku obrachunkowego, jeśli zawarto umowę

na czas nieoznaczony. Z ważnych powodów wypowiedzenie jest dopuszczalne bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony, i nie można tu wprowadzić umową regulacji odmiennych. Wystąpienie ze spółki będzie niekiedy musiało być dokonane w szczególnej formie np. w związku z przepisami regulującymi przeniesienie własności nieruchomości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 04.04.2008 r., sygn. akt I CSK 473/07, LEX nr 408462). Wystąpienie ze spółki jednego z 2 wspólników może też prowadzić do całkowitej likwidacji spółki a następnie - do dalszych konsekwencji np. w zakresie prawa pracy, chyba że jedyny wspólnik będzie chciał prowadzić dalej działalność gospodarczą jako przedsiębiorca - osoba fizyczna (dojdzie wówczas o przejęcia zakładu pracy). Do rozwiązania spółki dojdzie wówczas, gdy umowę wypowie jeden z kilku wspólników a w umowie spółki wyraźnie przewidziano jej rozwiązanie w takiej sytuacji. W takim przypadku możliwe jest jednak kontynuowanie spółki przez pozostałych wspólników w oparciu o ich jednomyślną uchwałę.

Wypowiedzenia udziału w spółce może także dokonać wierzyciel na warunkach określonych w art. 870 KC tj. jeżeli w ciągu ostatnich 6 miesięcy została przeprowadzona bezskuteczna egzekucja z ruchomości wspólnika, a wierzyciel osobisty, uzyskał zajęcie praw przysługujących wspólnikowi na wypadek wystąpienia ze spółki lub jej rozwiązania.

Wspólnicy mogą sami określić zasady rozliczenia wspólnika występującego ze spółki. Z braku takich ustaleń należy stosować zasady ustawowe - wówczas rozliczenia z występującym wspólnikiem przeprowadza się w oparciu o art. 871 KC. Na podstawie tego przepisu wspólnikowi występującemu ze spółki przysługuje prawo do udziału w majątku wkładowym oraz do udziału w zyskach. Udział występującego wspólnika w zysku odpowiada wartości majątku wspólnego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, przy uwzględnieniu proporcji w jakiej ustępujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki. Przy rozliczeniach należy jednak uwzględniać również pasywa. W wypadku wystąpienia straty wspólnik występujący ze spółki będzie zmuszony pokryć przypadającą na niego część niedoboru (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dn. 23.06.2005 r., sygn. akt ACa 121/05, Biul. SAKa nr 2005/3/23).

W przypadku śmierci wspólnika, istnieje możliwość wprowadzenia na jego miejsce spadkobiercy. Uprawnieni do spadku po zmarłym wspólniku winni wówczas wskazać jedną osobę, która będzie wykonywać ich prawa.

Przeniesienie członkostwa w spółce

Jednym z kontrowersyjnych zagadnień dotyczących spółki cywilnej jest kwestia możliwości przeniesienia członkostwa w takiej spółce na innego (nowego) wspólnika. Przez pojęcie członkostwa należy rozumieć tu pewną więź między wspólnikiem a pozostałymi wspólnikami, która wynika z umowy spółki i na którą składają się obowiązki i prawa wspólnika. Większość komentatorów jest negatywnie ustosunkowana do możliwości przeniesienia członkostwa wskazując na istnienie nierozzerwalnej więzi osobistej i majątkowej w spółce oraz twierdząc, iż jest to wykluczone ze względu na brzmienie art. 863 KC. Według innych jednak zakaz ten nie oznacza, iż nie jest możliwe rozporządzanie prawami majątkowymi wobec spółki, które by mu przysługiwały na wypadek wystąpienia albo rozwiązania spółki. Przepis ten, według nich, pozostawia otwartym kwestię zbycia członkostwa (tak *A. Stępień*, Przeniesienie członkostwa w spółce cywilnej, Rejent nr 9/2006, s.76-79). By jednak do niego doszło musiano by posłużyć się przepisami regulującymi zmianę zarówno wierzyciela jak i dłużnika. Koniecznym byłoby zawarcie i umowy cesji (zmiana wierzyciela), i umowy o przejęcie długu (zmiana dłużnika) wymagającej zgody wierzycieli (tu: wspólników) w formie pisemnej. Niezbędne byłoby

REKLAMA

e-inkubator

wirtualny
inkubator
przedsiębiorczości

<http://e-inkubator.biz>

więc uzyskanie zgody wszystkich współników spółki cywilnej na przejęcie długu. Wówczas taka umowa, zawierająca w sobie elementy umowy przelewu (cesji) i umowy o przejęcie długu byłaby skuteczna wobec współników spółki, co jednak nie przesądza jeszcze o jej skuteczności względem wierzycieli spółki. Do przejęcia długu wobec wierzycieli spółki dojdzie bowiem dopiero wtedy, gdy wyrażą na to zgodę. Jeśli tak się nie stanie i wierzyciele nie wyrażą na to zgody, wówczas dojdzie do konwersji umowy przejęcia długu (przez nowego współnika) w umowę o zwolnienie z obowiązku świadczenia przez osobę trzecią. W takiej sytuacji zbywca udziału będzie nadal odpowiadał za zobowiązania powstałe przed przeniesieniem udziału w spółce (*A. Stępień, Przeniesienie członkostwa...*, s. 81).

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki następuje zwykle w sytuacjach przewidzianych przez współników w umowie spółki lub w wyniku uchwały współników. Może jednak zdarzyć się tak, iż pomimo istnienia przewidzianych w umowie powodów rozwiązania spółki trwa ona nadal za zgodą wszystkich współników. Przy braku zgody współników co do rozwiązania spółki, o rozwiązaniu z ważnych powodów, może zadecydować sąd. Trzeba także zauważyć, iż zgodnie z art. 874 § 2 KC spółka ulega rozwiązaniu z dniem ogłoszenia upadłości współnika. Upaść może bowiem tylko współnik, a nie spółka cywilna, która sama nie jest przedsiębiorcą i nie posiada zdolności upadłościowej. W sytuacji upadłości współnika rozwiązanie spółki cywilnej następuje z dniem ogłoszenia upadłości.

W przypadku rozwiązania spółki (z powodów wskazanych w umowie, za zgodą sądu czy w wyniku upadłości) do rozliczeń między współnikami należy bezwzględnie stosować art. 875 KC. Przepis ten wskazuje, iż od chwili rozwiązania spółki możemy do majątku współników stosować przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych. Z majątku pozostałego po zapłaceniu długów spółki należy zwrócić współnikom ich wkłady, z pozostałą nadwyżką wspólnego majątku dzieli się między współników w takim stosunku, w jakim uczestniczyli oni w zyskach spółki.

Podsumowanie

Jak widać prowadzenie działalności w formie spółki cywilnej ma wiele zalet w tym łatwość założenia i likwidacji. Regulacje spółki cywilnej rodzą jednak niejednokrotnie problemy, zwłaszcza w sytuacji, w której wspólnicy zmagają się z poszerzaniem działalności i zmian podmiotowych w spółce. Ten model działalności winien więc być wybierany przez małych przedsiębiorców, natomiast prowadzenie działalności na większą skalę wymaga raczej innych form prawnych i bardziej rozbudowanych regulacji umownych.

Autorka jest prawnikiem, aplikantką radcowską, absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.	Więcej publikacji na www.iprawo.net.pl .
Prawa autorskie Na artykuł udziela się licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 2.5 Polska http://creativecommons.org/licenses/by-nd/2.5/pl	Wydawca Grupa Interium www.interium.biz